

Spoedrecepten in de nacht

DOOR A. C. G. VAN PROOSDIJ, HUISARTS TE AMSTERDAM

Enkele jaren geleden werd 's nachts telefonisch mijn hulp ingeroepen voor een kind met een stuip. Toen ik kwam, bleek het patiëntje al weer bijgekomen. Wel was zij nog wat suffig en zij vertoonde onder meer duidelijk een tongbeet. Ook had zij de urine laten lopen. Een injectie leek niet meer nodig, maar wel kwam het mij wenselijk voor zo spoedig mogelijk poeders met phenobarbitalum en diphantoïne te laten halen. Boven het recept schreef ik cito en de vader ging onmiddellijk naar de dienstdoende apotheek.

Terugrijdend naar huis drong het tot mij door, dat in de dienstdoende apotheek de assistente vermoedelijk lag te slapen en wellicht net als wij, huisartsen, ietwat mopperend maar toch geheel tot dienst bereid uit bed zou komen indien dit nodig is. Maar is het werkelijk nodig dat wij 's nachts een spoedrecept afgeven?

De volgende dag liet ik bij een apotheek een doosje met flesjes van de volgende inhoud „voor praktijkgebruik” klaar maken: 3 zetpillen met 20 mg opium concentratum (pantopon); 6 zetpillen met 100 mg papaverini HCl en 20 mg extractum belladonnae; 6 zetpillen met 360 mg aminophyllinum (euphyllinum); 10 tabletten met 30 mg phenobarbitalum; 10 tabletten met 20 mg isopropyl-norarterenoli sulfas (aleudrin), onder de tong te laten smelten bij een astma-aanval; 10 tabletten met 500 mg acetosalum; 10 tabletten met 25 mg promazine — bij onrust 3 dd 50 mg. Nadien is geen apotheker of zijn assistente voor mij 's nachts uit bed geweest.

Misschien mag ik in dit verband tevens het lijstje geven van de ampullen, welke ik in mijn „spuitentasje” heb: adrenalini HCl 1 mg in 1 ml; injectio adrenalini-hypophysini (asthmolysine) 1 ml; morphiini HCl 15 mg en atropini sulfas 0,25 mg in 1 ml; metaraminol bitartraat (Aramine) 10 mg in 1 ml — bij cardiale shock 2,5-5 mg intramusculair; phenobarbitalum 100 mg in 1 ml; penicilline (natrium penicilline G in poedervorm) 1.000.000 E in één flacon; bicilline (300.000 E procaïne penicilline en 100.000 E natrium penicilline G); streptomycine 1 g; aqua bidestillata; ergometrini HCl (ermetrine) 0,15 mg in 1 ml; methergin (methyleergometrine-tartraat); piton 10 u.i. in 1 ml; pethidini HCl 100 mg in 2 ml; solutio cum glucoso 40% 10 ml.

Men zal vragen: waarom deze en geen andere?

Het is in de geneeskunst als in de schilderkunst: Jaap Maris bracht meesterwerken voort met slechts negen verschillende kleuren op zijn palet. Zijn tijdgenoten wrochten ook meesterwerken, doch gebruikten over het algemeen meer kleuren. Ieder stelde zijn eigen kleurengamma samen. In de huisarts-geneeskunst moet de huisarts zijn eigen medicamentengamma samenstellen — daarbij is natuurlijk kennis van de gebruikte materialen als basis onmisbaar; ook hier ontlopen schilderkunst en geneeskunst elkaar niet. Maar deze kennis alleen biedt nog geen waarborg voor het scheppen van kunst.

Laat ik terugkeren naar de praktijk, in casu wederom een nachtelijk verzoek een patiënt te komen bezoeken. Deze patiënt heeft, zo blijkt bij aankomst, juist een niersteenaanval gehad, maar heeft daarvan momenteel niet veel last meer. Niet alleen het „spuitentasje”, maar ook het „doosje” is meegenomen. De patiënt krijgt nu drie zetpillen met elk 100 mg papaverini HCl en 20 mg extractum belladonnae. Daarvan mag hij, zo nodig, elke twee uur er één nemen. Tevens krijgt hij één zetpil met 20 mg pantopon; als de pijn weer heel erg wordt mag hij deze er nog bij nemen. En natuurlijk veel drinken: niet ijskoud en niet veel tegelijk, maar over de gehele dag genomen zes bekers vocht extra. Ook krijgt hij nu vast een recept voor zes zetpillen papaverini HCl/extractum belladonnae en twee zetpillen met pantopon. Geen cito op het recept, maar de volgende morgen te negen uur bij de apotheek brengen en voor twaalf uur afhalen, waarna om één uur met de doosjes op het spreekuur komen, om verslag uit te brengen hoe het er mee gaat. De helft van deze zetpillen verdwijnt dan weer in het „doosje”; de andere helft krijgt de patiënt voor als er onverhoopt weer een aanval mocht komen.

Samenvatting. Het is vermoedelijk nimmer noodzakelijk 's nachts een recept door de apotheek te doen bereiden. De arts kan een doosje gereed doen maken met die medicamenten, welke hij mogelijk 's nachts aan patiënten zou willen voorschrijven. Dit zal de nachtrust van apotheker of zijn assistente ten goede komen en dus tevens aan hun verantwoordelijk werk.

Summary. Presumably it is never necessary to have a prescription prepared by the dispensing chemist at night. The doctor can have a box made ready containing those medicines which he would possibly want to prescribe for patients at night. This will benefit the chemist's or his assistant's night's rest and at the same time their responsible work.